

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 68 1 Rs 009075 21 Rev
Sarajevo, 17.01.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Suada Kurtović, kao predsjednika vijeća, Snježane Malešević i Jasne Mujanović, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Lj.M., kei I. iz D., ulica ..., koju zastupa punomoćnik Alma Cerić, advokat iz Bihaća, protiv tužene JU „Srednja škola D.“ sa sjedištem u D., koju zastupa zakonski zastupnik Kantonalno javno pravobranilaštvo Livno, radi utvrđenja diskriminacije- mobinga i naknade štete, v.s. 13.767,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Kantonalnog suda u Livnu, broj 68 1 Rs 009075 19 Rsž od 25.05.2021. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 17.01.2023. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Livnu, odjeljenje suda u Drvaru, broj 68 1 Rs 009075 17 Rs od 14.12.2018. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi:

„1. Utvrđuje se da je tužena kontinuirano u vremenskom periodu od 30.06.2016. do 29.05.2017. godine odnosno za vrijeme trajanja disciplinskog postupka protiv tužiteljice nad istom svojim radnjama i postupcima vršio radnje diskriminacije mobinga na način što je nad istom vršio psihički pritisak, zastrašivanjem a što se očitovalo u nezakonitom najavljivanju donošenja odluke o izricanju disciplinske mjere prestanka radnog odnos bez otkaznog roka što je kod tužiteljice izazivalo strah tjeskobu za njenu buduću egzistenciju. Utvrđuje se isto tako da je tužena u toku disciplinskog postupka ucjenjivala tužiteljicu da ista povuče sve prigovore i žalbe koje je izjavljivala u cilju zaštite svojih prava kod raznih organa i institucija a da će za uzvrat tužena obustaviti disciplinski postupak protiv tužiteljice, zatim tužena je klevetala tužiteljicu na način da je ista otuđila Zapisnik sa održane javne rasprave iako je bila u obavezi da tužiteljici uruči primjerak tog zapisnika te je tužena klevetala tužiteljicu podnošenjem službene zabilješke Policijskoj upravi Drvar u kojoj navodi da je tuželjica neovlašteno kopirala Godišnji plan rada škole te isti iznosila van prostorija škole iako je u dokaznom postupku potvrdila da nije viđeno da je tuželjica iznosila isprave van prostorija škole kojim postupkom je tužena narušila i

privatnost kao i ugled tužiteljice i kao osobe i kao profesorice radnika tužene, kojim radnjama je tužiteljici umanjena životna aktivnost za 35%.

2. Utvrđuje se da je disciplinski postupak protiv tužene trajao nerazumno dugo i protivno rokovima iz Zakona o radu F BiH i Pravilnika o stegovnoj odgovornosti srednje škole D. čime je tužiteljici pričinjena materijalna šteta.

3. Obavezuje se tužena da tužiteljici na ime duševnih bolova zbog umanjene životne aktivnosti isplati iznos od 18.000,00 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom za period od dana podnošenja tužbe do dana isplate.

4. Obavezuje se tužena da na ime razlike manje isplaćene plaće isplati tužiteljici za mjesec:

-veljača 2017.g. iznos od 138,55 KM

-ožujak 2017.g. iznos od 213,16 KM

-travanj 2017.g. iznos od 213,55 KM

Sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom u iznosu od 106,98 KM.

5. Obavezuje se tužena da tužiteljici na ime troškova obrane isplati iznos od 3.130,00 KM.

6. Obavezuje se tužena da tužiteljice naknadi parnične troškove“.

Istom presudom obavezana je tužiteljica da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.115,00 KM.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Livnu, broj 68 1 Rs 009075 19 Rsž od 25.05.2021. godine žalba tužene (pravilno tužiteljice) je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude tužiteljica je blagovremeno podnijela reviziju na osnovu člana 237. stav 4. ZPP, uz prijedlog da ovaj sud usvoji reviziju, pobijanu presudu preinači i usvoji tužbeni zahtjev ili da ukine pobijanu presudu i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje, uz zahtjev za naknadu troškova sastava revizije u iznosu od 540,00 KM.

Tužena nije podnijela odgovor na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u okvirima razloga revizije, te u skladu sa članom 241. Zakona o parničnom postupku („Službene novine FBiH” br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 - u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija je dozvoljena, ali nije osnovana.

Tužiteljica postavljenim tužbenim zahtjevom traži utvrđenje diskriminacije mobinga prema odredbama Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“ broj 59/09 i 66/16), pa kako je odredbom iz člana 13. stav 2. navedenog zakona propisano da je u svim antidiskriminacijskim postupcima revizija uvijek dozvoljena, to je u konkretnom slučaju po ocjeni ovog suda revizija tužiteljice dozvoljena.

Ne stoji prigovor povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP istaknut kroz navode revizije da je pogrešan zaključak drugostepenog suda da prvostepeni sud nije povrijedio odredbe parničnog postupka kada nije donio presudu zbog propuštanja po

tužbi tužiteljice za naknadu štete. Naime, iz stanja spisa proizilazi da su postupci po tužbi za naknadu štete i utvrđenja diskriminacije spojeni i vođeni jedinstveno, te da je tuženi u odgovoru na tužbu osporio osnovanost obje tužbe, pa iz toga proizilazi da je drugostepeni sud pravilno zaključio da ne postoji povreda odredaba parničnog postupka prvostepenog suda, koja bi bila od uticaja na pravilnost konačne odluke suda. Ne stoje ni navodi revizije da obrazloženje drugostepene presude ne sadrži analizu svih izvedenih dokaza jer suprotno navedenom, obrazloženje pobijane presude sadrži razloge o odlučnim činjenicama koje su sudu poslužile kao stvarni i pravni osnov za donošenje odluke, pri čemu je drugostepeni sud pravilno prihvatio ocjenu svih provedenih dokaza, pa i nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke. Naime, sud nije mogao prihvatiti navedeni dokaz kao relevantan jer je isti sačinjen suprotno pravilima struke, pošto se navedeni vještak izjašnjavao o postojanju mobinga, što je pravno pitanje, a ne o predmetu vještačenja pretrpljenom strahu, povredi časti i ugleda tužiteljice, kako je to naloženo rješenjem o vještačenju. Po ocjeni ovog suda drugostepeni sud je primjenjujući odredbu člana 231. ZPP izveo valjani zaključak da su dokazi provedeni pred prvostepenim sudom ocjenjeni u skladu sa čl. 8. ZPP i da su davali uporište za donošenje osporene odluke.

Slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda tužiteljica ne može s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu provedenih dokaza koja u sebi uključuje prigovore činjenične prirode, jer se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (član 240. stav 2. ZPP). Zbog toga su neprihvatljivi i navodi revizije koji osporavaju pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja. Ocjena pravnih učinaka utvrđenog činjeničnog stanja ne predstavlja primjenu čl. 8. ZPP već primjenu materijalnog prava, pa prema tome, ne stoji prigovor da je pobijana presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz čl. 209. ZPP.

Nije osnovan ni prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za utvrđenje da je kontinuirano u vremenskom periodu od 30.06.2016. godine do 29.05.2017. godine, za vrijeme trajanja disciplinskog postupka, bila žrtva mobinga, da je tužena klevetala tužiteljicu iznoseći tvrdnje da je ista otuđila zapisnik sa održane javne rasprave i kopirala godišnji plan rada škole, kojeg je iznosila van prostorija škole. Tužbenim zahtjevom se traži i naknada nematerijalne štete u vidu duševnih bolova zbog umanjene životne aktivnosti od 35%, kao i isplata razlike manje isplaćene plaće za period od 01.02.2017. godine do 01.05.2017. godine, te isplata troškova odbrane tužiteljice u disciplinskom postupku.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova, za koje je vezan revizijski sud, proizilazi da je tužiteljica bila raspoređena na radno mjesto profesor fizike kod tužene, da je protiv tužiteljice, direktorica škole pokrenula disciplinski postupak zahtjevom od 30.06.2016. godine, iz razloga što je dana 06.06.2016. godine nadležno Ministarstvo obrazovanja tuženoj dostavilo zahtjev za izjašnjenje vezano za prigovor na ponašanje tužiteljice, kao profesora fizike, prema učeniku prvog razreda škole V.J. i jer je Školskom odboru tužene dostavljen prigovor za zaključnu ocjenu iz predmeta fizika od strane roditelja D.J., te prigovor na zaključnu ocjenu iz predmeta fizika od strane roditelja učenika V.Š.. Disciplinski postupak pokrenut je i zbog nekorektnog i neprofesionalnog odnosa tužiteljice prema kolegama zaposlenim u školi i prema direktorici škole. Nakon provedenog disciplinskog postupka donesena je odluka o prestanku radnog odnosa koja

je po prigovoru tužiteljice poništena od strane Školskog odbora Srednje škole D. dana 30. 05. 2017. godine. Tužiteljici je tokom trajanja disciplinskog postupka ponuđena nagodba na način da tužiteljica povuče svoje izjave upućene različitim institucijama za zaštitu ljudskih prava, s tim da će tužena obustaviti disciplinski postupak, ali do nagodbe nije došlo jer tužiteljica nije prihvatila ponuđenu nagodbu. Disciplinski postupak protiv tužiteljice je trajao od 30.06.2016. godine do 29.05.2017. godine, a u tom periodu za vrijeme trajanja disciplinskog postupka, tužiteljica je koristila godišnji i to u vremenu od 01.07.2016. godine do 15.08.2016. godine, bila na bolovanju u periodu od 12.12.2016. godine do 16.12.2016. godine i u periodu od 30.12.2016 do 30.04.2017. godine, iz čega proizilazi da je od 238 radnih dana spornog perioda na radu provela 109 dana, a ostalo odsustvovala po raznim osnovama.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev tužiteljice za utvrđenje diskriminacije-mobinga jer tužiteljica provedenim dokazima nije učinila vjerovatnim da je vođenjem disciplinskog postupka protiv nje bila kontinuirano izložena postupanju koje bi joj ugrožavalo ugled, čast i dostojanstvo i integritet ličnosti, a niti je dovedena u nepovoljniji položaj u odnosu na neku drugu osobu u sličnoj situaciji, pošto se prema njoj postupalo onako kako je to propisano za situacije vođenja disciplinskog postupka za sve zaposlenike tužene. Slijedom navedenog, odbijen je kao neosnovan i zahtjev za naknadu nematerijalne štete i materijalne, kao i zahtjev tužiteljice za utvrđenje klevete jer je tužba za zaštitu prava po ovom osnovu podnesena po isteku rokova iz čl. 12. st.1. Zakona o zaštiti od klevete.

Odredba iz člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije propisuje da je mobing oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Dakle, mobing podrazumijeva svako aktivno ili pasivno ponašanje od strane poslodavca, usmjereno na dostojanstvo i psihički integritet ličnosti zaposlenog kroz nepristojno i grubo ponašanje, te namjerno izolovanje i zapostavljanje, te verbalno napadanje, ismijavanje, ogovaranje, neopravdane stalne prijetnje i pritisci kojima se zaposleni drži u stalnom strahu, prijetnja da će se protiv njega primijeniti fizička sila, fizičko uznemiravanje koje nema elemente krivičnog djela, namjerno izazivanje konflikata i stresa, što bi moglo dovesti do narušavanja zdravlja zaposlenog.

U smislu naprijed navedene odredbe, po ocjeni ovog suda pravilan je zaključak nižestepениh sudova da je zahtjev tužiteljice u konkretnom slučaju neosnovan.

Naime, tužiteljica je prema članu 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije bila u obavezi da učini vjerovatnim da je bila žrtva mobinga, te da je tužena svojim radnjama diskriminirala i dovela je u neravnopravan položaj na način propisan članom 2. u vezi sa članom 4. st. 1. i 4. Zakona o zabrani diskriminacije, kako bi se teret dokazivanja da nije prekršen princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije prebacio na tuženu. Imajući u vidu činjenična utvrđenja konkretnog slučaja da je tužiteljica u spornom periodu, kada tvrdi da je bila izložena mobingu, bila na poslu samo 109 radnih dana, da osim činjenice vođenja disciplinskog postupka nije dokazala ni jednu drugu radnju mobinga proizilazi da tužiteljica nije učinila vjerovatnim da je tužena svojim radnjama

kontinuirano diskriminirala ugrožavanjem njenog ugleda, časti i dostojanstva. Sama činjenica vođenja disciplinskog postupka protiv zaposlenika, što je propisano odgovarajućim Pravilnicima tužene radi utvrđivanja povrede radne obaveze, ne znači da je tužiteljica bila izložena mobingu, posebno jer je tužena dokazala da tužiteljicu nije tretirala drugačije u odnosu na druge zaposlenike u istoj situaciji vođenja disciplinskog postupka, a niti su radnje koje je poduzimala učinjene u namjeri individualnog ponižavanja i profesionalnog degradiranja tužiteljice. Dužina trajanja disciplinskog postupka se ne može smatrati mobingom jer je tužena upravo zbog odsustva tužiteljice sa posla i zaštite njenih prava ovako dugo vodila disciplinski postupak. U takvim okolnostima pravilan je zaključak nižestepenih sudova da prema tužiteljici nije učinjena diskriminacija na osnovu mobinga, niti je dovedena u neravnopravni položaj u smislu člana 4. Zakona o zabrani diskriminacije.

Postupanje tužene u konkretnom slučaju, iskazano kroz vođenje disciplinskog postupka protiv tužiteljice zbog povrede radne obaveze, što je tužiteljica psihički teško podnijela, ne znači da je postojao mobing, posebno jer je utvrđeno da se tužena korektno odnosila prema tužiteljici pokušavajući da konfliktnu situaciju riješi što prije ponudom za zaključenje nagodbe, što je u konačnici dovelo i do poništenja rješenja o otkazu ugovora o radu.

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi, a ni razlog na kojeg ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP-a, revizija odbijena kao neosnovana.

Neosnovan je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova sastava revizije, jer u revizijskom postupku nije uspjela, pa je primjenom odredbe iz člana 397. stav 1. u vezi sa čl. 386. st. 1. ZPP valjalo odlučiti kao u drugom stavu izreke ove presude.

Predsjednik vijeća
Suad Kurtović, s.r.